

Науково-педагогічний журнал • Виходить двічі на рік • Заснований 1997 року

Передплатний індекс 40787

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІКА

- Горішний Зіновій, Гарпуль Оксана.* Національно-педагогічні аспекти творчості Тараса Шевченка
Клепар Марія. Національні традиції в духовному розвитку фахівців з міжнародних відносин
Мамчур Євген. Феномен цінностей та ціннісних орієнтацій у науковому вимірі кінця XX – початку XXI століть.
Орос Ільдико. Організація освіти дорослих у Німеччині
Рижков Едуард. Досвід реалізації тренінгових технологій навчання на прикладі навчально-інтерактивного комплексу "Лінія-102"
Рябуха Іван. Бібліотеки Півдня України у розвитку морської освіти (XIX - початок XX століть.)
Чумак Микола. Дихотомічний характер розвитку освіти на території Галичини (перша половина XIX століття.)
Iyevlyev Oleksandr. Concept of forming professional and pedagogical mobility of the future lecturer in the master's degree

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

- Березюк Олена.* Вплив полікультурності на формування особистості майбутнього фахівця
Гоцуляк Катерина. Педагогічні умови підготовки вчителя в системі післядипломної освіти до диференційованого навчання молодших школярів
Загнибіда Райса, Лояк Лілія. Формування комунікативної культури студентів у процесі професійної підготовки спеціалістів готельно-ресторанної справи
Колодій Наталія. Сутність професійної мовленнєвої компетентності бакалаврів соціальної роботи
Ленів Зоряна. Формування професійної готовності фахівців до роботи в інклюзивному освітньому просторі початкової школи
Масловська Марія. Музей старожитностей у Житомирському державному університеті імені Івана Франка
Павлиш Тетяна. Стан організації науково-методичної роботи коледжів з розвитку професійної мобільності викладачів
Презлята Ганна, Ткачівська Інна, Ковальчук Лідія, Шандригось Віктор. Формування рефлексивної компетентності майбутніх учителів фізичної культури в умовах педагогічної практики
Трубавіна Ірина. Зміст програми навчального курсу з підвищення кваліфікації для соціальних педагогів та практичних психологів "Організація факультативних заходів у школах з метою прищеплення гідності, миру та соціального консенсусу"

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

- Біда Олена, Шевченко Ольга.* Теорія і методика організації спортивних свят та видовищ
Власенко О. Зміст процесу формування громадянських цінностей школярів в освітніх закладах
Коленко Анфіса. Виявлення проблемних питань щодо сценічного мовлення майбутніх акторів театру і кіно
Криштанович М., Гонтар З. Методологічні підходи до формування професійно-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти
Овчарук Василь. Експериментально-дослідницька перевірка ефективності реалізації педагогічних умов і моделі формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

- Височан Леся.* Літературна спадщина Василя Сухомлинського як чинник етико-екологічного виховання молодших школярів
Замрозевич-Шадріна Світлана. Проблеми валеологічного виховання учнів початкових класів

Засновники, редакція

Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
Державний вищий навчальний заклад "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
від 24.11.2015 року КВ.№ 21733-11633ПР

Науково-педагогічний журнал "Обрії" внесений до нового Переліку наукових фахових видань
України в галузі педагогічних наук (наказ МОН України від 16.05.2016 № 515 "Про
затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності спеціалізованих
вчених рад від 12 травня 2016 року")

Головні редактори

Зіновія НАГАЧЕВСЬКА, професор кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, доцент
Роман ЗУБ'ЯК, кандидат педагогічних наук, доцент, ректор Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Редакційна колегія

Володимир БАСАРАБ, методист Бурштинського енергетичного коледжу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, кандидат педагогічних наук

Олена БУДНИК, професор кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Григорій ВАСЯНОВИЧ, професор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук

Міхель ВИРОСТКЄВИЧ, доктор наук, богослов, еколог, експерт у галузі засобів масової інформації, доцент Люблінського Католицького Університету Івана Павла II (Люблін, Республіка Польща)

Беата Анна ЗЕМБА, кандидат педагогічних наук, доцент Інституту педагогіки Жешувського університету (Польща)

Тетяна КОТИК, професор кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук

Неллі ЛИСЕНКО, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти ДВНЗ

"Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, професор

Надія ЛУЦАН, завідувач кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, професор

Піотр МАЗУР, завідувач кафедри педагогіки, професор Державної Вищої Професійної школи в Хелмі (Республіка Польща), доктор педагогічних наук

Оксана МАРИНОВСЬКА, професор кафедри менеджменту та освітніх інновацій Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, доктор педагогічних наук

Марія ОЛІЯР, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, доцент

Лілія СУШЕНЦЕВА, професор кафедри педагогіки та соціального управління національного університету "Львівська політехніка", доктор педагогічних наук

Рекомендовано до друку вченою радою ОІППО від 28 грудня 2018 року, протокол № 4

Літературний редактор Оксана ВАСИЛЕЧКО

Комп'ютерне складання та верстання Світлани ГРИТЧУК

- Редакція приймає до розгляду лише ті статті, що не були раніше опублікованими та не є поданими до інших видань.
- Редакція редагує подані матеріали. Рукописи статей авторам не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Адреса редакції:

76000 м. Івано-Франківськ, пл. Міцкевича, 3, тел. 0342 532493

e-mail: slovo@oippo.if.ua

НАШІ АВТОРИ

- БЕРЕЗЮК ОЛЕНА, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка, керівник науково-методичної лабораторії
- БІДА ОЛЕНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
- ВИСОЧАН ЛЕСЯ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ВЛАСЕНКО О., кандидат педагогічних наук, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка
- ГАРПУЛЬ ОКСАНА, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри математики та інформатики і методики навчання ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ГОНТАР З., кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
- ГОРІШНИЙ ЗІНОВІЙ, доцент, кандидат педагогічних наук
- ГОЦУЛЯК КАТЕРИНА, кандидат педагогічних наук, викладач Івано-Франківського коледжу ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ЗАГНИБІДА РАЙСА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи факультету туризму ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ЗАМРОЗЕВИЧ-ШАДРИНА СВІТЛАНА, кандидат педагогічних наук, доцент ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ІЄВЛЄВ ОЛЕКСАНДР, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та соціального управління Національного університету "Львівська політехніка"
- КЛЕПАР МАРІЯ, кандидат педагогічних наук, доцент ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- КОВАЛЬЧУК ЛІДІЯ, кандидат фізичного виховання, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- КОЛЕНКО АНФІСА, старший викладач кафедри сценічної мови Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
- КОЛОДІЙ НАТАЛІЯ, викладач кафедри української мови Національного університету "Львівська політехніка"
- КРИШТАНОВИЧ М., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри педагогіки і соціального управління Інституту права та психології Національного університету "Львівська політехніка"
- ЛЕНІВ Зоряна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
- ЛОЯК ЛІЛІЯ, кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи факультету туризму ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- МАМЧУР ЄВГЕН, кандидат педагогічних наук, старший викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- МАСЛОВСЬКА МАРІЯ, старший викладач кафедри видавничої справи, редагування, основ журналістики та філології Житомирський державний університет імені Івана Франка
- ОВЧАРУК ВАСИЛЬ, старший викладач кафедри фізичного виховання Вінницького національного технічного університету
- ОРОС ІЛЬДІКО, доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці I
- ТЕТЯНА ПАВЛИШ, кандидат педагогічних наук, викладач Криворізького коледжу економіки та управління ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана"
- ПРЕЗЛЯТА ГАННА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- РИЖКОВ ЕДУАРД, кандидат юридичних наук, доцент завідувач кафедри економічної та інформаційної безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
- РЯБУХА ІВАН, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри англійської мови з підготовки морських фахівців Херсонської державної морської академії
- СУШЕНЦЕВА ЛІЛІЯ, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та соціального управління Національного університету "Львівська політехніка"
- ТКАЧІВСЬКА ІННА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ТРУБАВІНА ІРИНА, доктор пед наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
- ЧУМАК МИКОЛА, доцент кафедри теорії та методики навчання фізики та астрономії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
- ШАНДРИГОСЬ ВІКТОР, кандидат фізичного виховання, доцент кафедри теорії та методики олімпійського та професійного спорту Тернопільського національного педагогічного університету.
- ШЕВЧЕНКО ОЛЬГА, кандидат педагогічних наук, доцент, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстр спорту СРСР з художньої гімнастики, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені В. Винниченка

УДК 378.147:37.037

Василь ОВЧАРУК, старший викладач кафедри фізичного виховання Вінницького національного технічного університету

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ І МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Vasyl OVCHARUK, Senior Teacher, Department of Physical Education, Vinnitsia National Technical University

EXPERIMENTAL-RESEARCH REVIEW OF EFFICIENCY OF REALIZATION OF PEDAGOGICAL CONDITIONS AND MODEL FOR FORMATION OF HEALTHY SAFETY COMPETENCY STUDENTS OF TECHNICAL INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

У статті проводиться аналіз організації експериментального дослідження системи формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання, подається аналіз і статистична оцінка результатів педагогічного експерименту.

Для забезпечення якісної перевірки ефективності розробленої структурної моделі, окремих педагогічних умов щодо формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання проведено педагогічний експеримент, який проходив в чотири етапи. Застосування таких методів дослідження, як: теоретичний аналіз літератури; опитування (анкетування, інтерв'ю); педагогічні спостереження; констатувальний і формувальний педагогічні експерименти; педагогічне тестування; методи математичної статистики; аналітичні методи дослідження. У результаті педагогічного експерименту було підтверджено ефективність розробленої педагогічної технології, що дозволила створити в навчальному процесі з фізичного виховання якісно нові умови освітньої діяльності, сформувати здоров'язберігаючу компетентність студентів технічних закладів вищої освіти

засобами фізичного виховання, спрямованість на освоєння і реалізацію цінностей в цій сфері.

Ключові слова: педагогічний експеримент, студенти, здоров'язберігаюча компетентність, фізичне виховання.

Summary. The article analyzes the organization of the experimental study of the health education system of the preserving competence of students of technical institutions of higher education by means of physical education, analyzes and statistically evaluates the results of the pedagogical experiment.

In order to ensure qualitative verification of the effectiveness of the developed structural model, individual pedagogical conditions for the formation of health, the preservation competence of students of technical institutions of higher education by means of physical education, a pedagogical experiment was carried out, which took place in four stages. Application of such research methods as: theoretical analysis of literature; interviews (questionnaires, interviews); pedagogical observations; recording and forming pedagogical experiments; pedagogical testing; methods of mathematical statistics; analytical research methods. As a result of the pedagogical experiment, the effectiveness of the developed pedagogical technology was

confirmed, which allowed to create qualitatively new conditions of educational activity in the educational process of physical education, to form the healthcare-retaining competence of students of technical institutions of higher education by means of physical education, focus on the development and implementation of values in this field.

Key words: pedagogical experiment, students, health preserving competence, physical education.

Мета: експериментально перевірити ефективності реалізації педагогічних умов і моделі формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних ЗВО.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У світлі потреби нарощування виробничого потенціалу України та збільшення її валового продукту, введення військового стану, зменшення відтоку високопрофесійних кадрів за кордон необхідно, з одного боку, забезпечити належні умови праці та винагороди за неї, з іншого, – сформувати у майбутнього фахівця внутрішню мотивацію, потребу і культуру здоров'язбереження, а отже – доцільного використання й примноження власних фізичних, психологічних і професійних ресурсів, що призведе і до високих результатів праці, і до особистої задоволеності її процесом.

У рамках виконуваного дослідження вкрай важливо не тільки розробити дієву й ефективну модель здоров'язбереження для студентського контингенту, а й максимально урахувати при такій розробці професійну специфіку студентів технічного профілю під час їхнього навчання і, на майбутнє, впродовж професійної діяльності. Технічний напрям підготовки бакалаврів за своїм змістом тісно пов'язаний з фізичними закономірностями і явищами, властивостями матеріальних тіл, що мало б стимулювати численні міжпредметні зв'язки дисципліни "Фізичне виховання" й основ механіки, енергетики, теорії складних систем. Проте лише деякі дослідження формування ЗСЖ студентів технічного профілю враховують професійну специфіку [6–11].

Аналіз досліджень і публікацій. Історія розвитку наукової думки і практики стосовно зміцнення здоров'я студентів, формування їх культури здоров'я мало з'ясована як для дослідників, так і для практиків – не викликає сумнівів, що здоров'язбережувальне навчання і виховання – це виклик часу. Це провідне завдання у збереженні генофонду нації.

У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку шляхів формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання.

Багатьма науковцями України проводилися дослідження стану здоров'я студентів й відзначена, на жаль, негативна динаміка: а) зростання хвороб внутрішніх органів через відсутність режиму дня й збалансованого харчування; б) на жаль, зростаюча динаміка хвороб з 1-го по 4-й курс бакалаврату; в) погіршення здоров'я студентів 2000-х років, порівняно з 90-ми [13; 19].

Н. Завидівська, спостерігаючи за валеологічним станом студентів економічного напрямку, що за навантаженням і рівнем відповідальності близькі до студентів технічного напрямку підготовки вказує: "У результаті серед студентів економічних спеціальностей – великий відсоток із незадовільним станом здоров'я, надлишковою масою, схильністю до захворювань, порушенням постави та опорно-рухового апарату, дефектами зору і нервово-психічними відхиленнями" [2].

І. Смолякова, вивчаючи методи-

ку формування здорового способу життя студентів технічного напрямку підготовки у процесі їх фізичного виховання, дійшла висновку: "Серед студентів ТЗВО спостерігаються впродовж багатьох років тенденції зниження рівня фізичного і психічного здоров'я, зростання захворюваності, недостатній рівень фізичної працездатності і фізичної підготовленості і як наслідок – після закінчення ЗВО недостатній рівень фізичної надійності і готовності до інтенсивної виробничої діяльності" [17].

У свою чергу, Д. Воронін з'ясував, що "Основною перепоною виникнення у студентів потягу до шкідливих звичок є створення внутрішнього культурного стрижня особистості – формування духовних цінностей і постійної потреби в доступній трудовій діяльності, чітка організація власного навчання та відпочинку, включення у свою життєдіяльність занять фізичною культурою та спортом" [1].

Аналіз наукових праць таких дослідників, як Б. Максимчука, М. Севрюк, І. Салук, В. Приходько, М. Селезінка, В. Філінков [3; 4; 5; 12; 14; 15; 16; 18] тощо дозволяє резюмувати такі негативні фактори, що впливають на здоров'я студентів технічних ЗВО: а) недостатній санітарно-гігієнічний стан лабораторій, виробничих приміщень, пристроїв і механізмів, у взаємодії з якими студент набуває практичних навичок під час практик; б) складність взаємодії з багатофункціональними пристроями, приладами, механізмами, що передбачає емоційну й інтелектуальну напруженість, зосередження уваги одночасно на кількох об'єктах; в) порушення режиму дня, особливо сну через надмірне навантаження з виконання практичних завдань і підготовки до занять з точних предметів; г) відсутність дисципліни, розпорядку, режиму сну в студентських гуртожитках, життя в яких можна характеризувати як хаотичне й нерегламентоване режимом; г) невисокий рівень матеріальної підтримки студентів (низька стипендія або її відсутність), що змушує студентів займатися виконанням замовних робіт, відпрацьовувати почесово на будівництвах, в закладах громадського харчування тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розроблена модель і технологія формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами

фізичного виховання лягли в основу дослідно-експериментальної роботи, що здійснювалася в чотири етапи.

На етапі попередньої діагностики за допомогою анкетування, тестування, усних опитувань, співбесід, педагогічних спостережень проводився констатувальний експеримент, виявлявся й аналізувався наявний суб'єктивний рівень формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання (низький, недостатній, необхідний, високий), функціональної і фізичної підготовленості. На цьому етапі були виділені експериментальна (ЕГ) і контрольна (КГ) групи.

На теоретичному етапі на основі програми, складеної на підставі державних стандартів, розроблявся зміст і конкретне технологічне забезпечення процесу освіти, з урахуванням рівня сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання, готівкових коштів і умов здійснення освітнього процесу. На цьому етапі оптимізувалися організаційно-адміністративні чинники (у навчальному розкладі було заплановано необхідну кількість лекцій, методико-практичних і практичних занять, забезпечувалося достатнє інформаційно-методичне і матеріально-технічне оснащення навчального процесу, можливість додаткових самостійних занять студентів у спортивних залах).

Практичний етап було спрямовано на діяльнісне застосування розробленої технології, створення педагогічних умов формування мотиваційно-сміслового, когнітивно-операційного, емоційно-вольового і практико-діяльнісного компонентів здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання в експериментальній групі на підставі виділених критеріїв і показників. Ситуації педагогічної взаємодії будувалися виходячи з організаційно-діяльнісних стосунків учасників освітнього процесу, що об'єктивно складаються. Упродовж цього етапу визначалися зміни у формуванні здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання, діагностувалися труднощі, що виникають у процесі цього. Застосовувалися різні форми поточного контролю (анкетування, підготовка есе, ре-

фератів, доповіді, презентації, дискусії, ігри, тестування фізичної і функціональної підготовленості, перевірка засвоєння знань та ін.), що сприяли усвідомленню студентами їхньої особистісної позиції і позиції інших відносно формування здоров'язберігаючої компетентності, будили прагнення до самоосвіти, самовиховання тощо. Поточний контроль був нерозривно пов'язаний із плануванням аудиторної і самостійної роботи студентів і відігравав важливу роль у забезпеченні ціннісно-сислової і компетентнісної спрямованості навчання. Залежно від ефективності навчального процесу, коригувалося його змістове наповнення, засоби і методи педагогічного впливу. Залік, як форма поточного контролю в проходженні курсів, проводився за підсумками виконання всіх запланованих навчальних дій, а також у формі контрольного опитування (письмового, усного) й індивідуальної співбесіди на завершальному аудиторному занятті.

На аналітичному етапі щодо само-оцінювання студентів, педагогічного й експертного оцінювання рівня сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання, фізичної і функціональної підготовленості, аналізувалися і порівнювалися результати експериментальної і контрольної

груп.

У дослідно-експериментальній роботі застосовувалися такі методи дослідження: теоретичний аналіз літератури; опитування (анкетування, інтерв'ю); педагогічні спостереження; констатувальний і формувальний педагогічні експерименти; педагогічне тестування; методи математичної статистики; аналітичні методи дослідження.

Дослідження здійснювалося на базі Вінницького технічного університету, Вінницького технічного коледжу та Донецького національного університету імені Василя Стуса. В експерименті брали участь студенти 1–4 курсів, які навчаються в цих навчальних закладах у кількості 478 студентів і 19 викладачів фізичного виховання.

Перевірку формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти з використанням створеної нами структурної моделі і забезпеченням комплексу виявлених педагогічних

умов здійснювали (Y) межах педагогічного експерименту.

У формувальному експерименті на етапі попередньої діагностики були утворені експериментальна ($n = 239$ осіб) і контрольна ($n=239$ осіб) групи. На основі авторської програми проектувався конкретний зміст і технологічне забезпечення процесу

освіти з урахуванням суб'єктного рівня формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання експериментальної групи, готівкових коштів і оптимізації організаційно-адміністративних умов здійснення освітнього процесу. Процесуальний етап був спрямований на діяльне застосування розробленої технології, створення педагогічних умов формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання в експериментальній групі на підставі виділених критеріїв і показників. Ситуації педагогічної взаємодії будувалися виходячи з організаційно-діяльнісних стосунків учасників освітнього процесу, що об'єктивно складаються. На контрольному етапі аналізувалися і порівнювалися результати в експериментальній і контрольній групах.

У таблиці 1 показано підсумкові результати одержані на початку констатувального та завершення формувального етапів експерименту в дослідних групах відносно змін рівня формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів засобами фізичного виховання.

Перш ніж впроваджувати розроблену модель формування здоров'язберігаючої компетентності студентів

Таблиця 1

Зміна рівня сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання в респондентів експериментальної ($n = 239$ осіб) і контрольної ($n = 239$ осіб) груп за період дослідження (у %)

Типи	Початок експерименту				Завершення експерименту				Приріст			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	Абс.	% від загальної кількості	Абс.	% від загальної кількості	Абс.	% від загальної кількості	Абс.	% від загальної кількості	Абс.	% від загальної кількості	Абс.	% від загальної кількості
Високий	6	2,7	6	2,6	19	8,0	6	2,6	13	5,3	0	0,0
Необхідний	67	28,0	62	26,0	172	72,0	71	29,9	105	44,0	9	3,9
Недостатній	156	65,3	164	68,8	48	20,0	158	66,2	-108	-5,3	-6	-2,6
Низький	10	4,0	6	2,6	0	0,0	3	1,3	-10	-4,0	-3	-1,3

технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання та педагогічні умови її формування, дослідимо, як підібрані експериментальна та контрольна групи з розподілами студентів щодо рівнів сформованості здоров'язберігаючої компетентності, що вони статистично схожі за складом. Для цього використаємо непараметричний критерій χ^2 Пірсона:

де N і M – кількість респондентів експериментальної та контрольної груп;

n_1 , m_1 – кількість респондентів експериментальної та контрольної груп, що показали i -тий рівень здоров'язберігаючої компетентності;

L – кількість виділених рівнів.

Означимо "нульову гіпотезу" H_0 припустимо, що розподіл студентів за рівнями сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання в дослідних групах, що задіяні в педагогічному експерименті – однаковий. Якщо значення $\chi^2_{\text{емпир.}}$ за попарного порівняння рівнів сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання в експериментальній і контрольній і групах буде меншим $\chi^2_{\text{крит.}}$, то гіпотеза H_0 вважатиметься підтвердженою. Та альтернативну гіпотезу (H_1): рівень сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання в експериментальній і контрольній групах – неоднаковий.

Обчислимо $\chi^2_{\text{емпир.}}$ попарно для експериментальної та контрольної груп, одержаних за рівнями сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання. Підставивши відповідні значення з таблиці 1 у формулу 1, було одержано такі результати таблиця 2.

Відшукаємо кількість ступенів свободи варіації $v=k-1$, де $k=4$ – кількість оцінок. $v=4-1=3$. На основі додатку знайдемо $\chi^2_{\text{крит.}}$ за рівнями значущості α та їх значення занесемо в таблицю 2.

Застосування критерію Пірсона за рівнів значущості 0,01 і 0,05 засвідчили, що на початку експерименту

між контрольною й експериментальними групами відсутні статистично значущі розбіжності між рівнями сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання (таким чином, "нульова гіпотеза" підтвердилася), тому, що всі обчислені на початку педагогічного експерименту значення нижчі критичних. Це надає нам право зробити висновок про якісно рівний склад студентів у контрольній та експериментальній групах на констатувальному етапі експерименту і дозволяє використати вибраний раніше експериментальний план і коректно інтерпретувати одержані в експерименті результати.

На завершення педагогічного експерименту одержали, що різниця результатів є статистично значущою (на завершення експерименту), тобто $(49,056 > 11,345 > 7,815$; $46,850 > 11,345 > 7,815$; $65,145 > 11,345 > 7,815$; $62,460 > 11,345 > 7,815$; $40,536 > 11,345 > 7,815$; $49,056 > 11,345 > 7,815$). Нульову гіпотезу відхиляємо, приймаємо альтернативну.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. На основі викладеного вище зазначимо, що в експериментальній групі спостерігалось зниження кількості студентів низького і недостатнього рівня і збільшення необхідного і високого на 49,3 %. Тобто до завершення експерименту в експериментальній групі 80 % респондентів мали необхідний і високий рівень розвитку сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання. В контрольній групі результати рівневих відмінностей не зазнали будь-яких істотних переміщень. Ефективність одержаних результатів пояснюється використанням розробленої в дослідженні педагогічної технології.

Рівень сформованості здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти засобами фізичного виховання експериментальної групи достовірно вищий, ніж у респондентів контрольної групи.

У подальших дослідженнях планується звернути увагу на вивчення методики формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти.

1. Воронін Д. Є. Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті / Д. Є. Воронін // Педагогіка, психологія та медико-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2006. – № 2. – С. 25–28.

2. Завидівська Н. Н. Формування навичок здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів: навч. посіб. Н. Н. Завидівська. – Л. : ЛДУФК. – 2009. – 119 с.

3. Максимчук Б. А. Теоретичні та методичні основи формування валеологічної компетентності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Борис Анатолійович Максимчук ; Вінниця. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – 548 с.

4. Максимчук Б. А. Формування валеологічної компетентності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання : монографія / Б. А. Максимчук ; за ред. Р. С. Гуревича. – Вінниця : Планер, 2016. – 388 с.

5. Максимчук Б. А., Галайдюк М. А., Максимчук І. А. Валеологічний саморозвиток та активація мотивації майбутніх фахівців до формування валеологічної компетентності в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів // Особистісно-професійний розвиток майбутніх фахівців соціономічних професій в умовах трансформації суспільства / монографія. – Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД", 2018. – С. 261–273.

6. Овчарук В. В. "Науковий аналіз проблеми створення здоров'язберігаючого середовища вищої школи". 2018, Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2018. – С. 65–71.

7. Овчарук В. В. Аналіз ставлення студентів ВНТУ до здорового способу життя та фізичного виховання / Фізична культура, спорт та здоров'я нації / збірник наукових праць - Випуск 17. - Вінниця, ВДПУ, 2014., с 230-235.

8. Овчарук В. В. Використання методів моделювання в тренувальному процесі кваліфікованих спортсменів-легкоатлетів / Фізична культура, спорт та здоров'я нації / збірник наукових праць. – Випуск 12. – Том 2. – Вінниця, ВДПУ, листопад 2011. – С. 191–196.

9. Овчарук В. В. Відношення студентів технічного ВНЗ до здорового способу життя. / Zbiór raportow

naukowych "Aktualne naukowe badania. Od teorii do praktyki". – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. "Diamond trading tour", 2014. – S. 8–13.

10. Овчарук В. В. Особливості рухової підготовленості студентів факультету електроенергетики та електромеханіки ВНТУ / В. В. Овчарук, В. Г. Овчарук. // науковий журнал "Молодий вчений". – 2015. – № 7. – С. 63–66.

11. Овчарук В. В. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів ВНЗ / Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди": Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 27. – С. 187–191.

12. Приходько В. В. Креативна валеологія: концепція і педагогічна технологія формування студентів технічних і гуманітарних спеціальностей як будівничих власного здоров'я : навч. посіб. / В. В. Приходько, В. П. Кузьмінський. – Д. : Дніпропетр. нац. гірнич. ун-т, 2004. – 230 с.

13. Раевский Р. Т. Применение компьютерных технологий в физическом воспитании студентов вузов / Р. Т. Раевский, О. Г. Калиберда // Средства и методы сохранения и восстановления здоровья студентов : тез. докл. респ. межвуз. науч.-практич. конф. – К. : КГУ, 1991. – С. 38–39.

14. Салук І. Рівень фізичного здо-

ров'я студентів технічного вищого навчального закладу / І. Салук // Проблеми активзації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Л. : ЛДДФК, 2004. – С. 123–125.

15. Севрюк М. П. Залучення студентів технічних ЗВО до занять фізичною культурою і спортом з метою формування здорового способу життя / М. П. Севрюк, А. Т. Ціпов'яз, Т. І. Лошицька [та ін.] // Педагогіка, психологія та мед.-біол. проб. фіз. виховання і спорту. – 2005. – № 21. – С. 73–80.

16. Селезінка М. І. Формування фізичної культури та валеологічних переконань студентів технічного ЗВО з метою збереження та укріплення здоров'я / М. І. Селезінка, В. М. Улізько, І. І. Файчак // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – К. : Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. – Вип. 48. – С. 57–61.

17. Смолякова, І. Д. Формування здорового способу життя студентів у системі фізичного виховання вищого технічного навчального закладу [текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / І. Д. Смолякова. – Київ, 2010. – 21 с.

18. Філінков В. І., Раєвський Р. Т., Професійно-прикладна психофізіологічна й психофізична підготовка студентів машинобудівних спеціальностей: навч. посіб. для вузів В. І. Філінков, Р. Т. Раєвський. – Крама-

торськ, 2006.

19. Халайджі С. В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів енергетичних спеціальностей: дис. ... канд. фіз. вих. : 24.00.02 / С. В. Халайджі. – Л., 2006. – 253 с.

REFERENCES

1. Voronin D. E. Healthcare preservation of the student's competence in the socio-pedagogical aspect / D. E. Voronin // Pedagogics, psychology and medical biology. Problems of physical education and sports. – 2006. – № 2. – P. 25–28.

2. Zavidivska N. N. Formation of healthy lifestyle skills among students of higher educational institutions / N. N. Zavidivska // Navch. Posib., - L.: LDUFK., 2009. - 119 p.

3. Maksymchuk B. A. Theoretical and methodological foundations of the formation of valeological competence of future teachers in the process of physical education / B. A. Maksymchuk // Dys. d-ra ped. Nauk: 13.00.04, - Vinnytsia, 2017. - 548 p.

4. Maksymchuk B. A. Formation of valeological competence of future teachers in the process of physical education / B. A. Maksymchuk // Monografia, - Vinnytsia: Planer, 2016. - 388 p.

5. Maksymchuk B. A., Galaydiuk M. A., Maksymchuk I. A. Valeological self-development and activation of the motivation of future specialists to the

Таблиця 2

Значення критерію χ^2 Пірсона для респондентів експериментальної і контрольної груп за період педагогічного дослідження

Показники	Розраховане значення $\chi_{емпір.}^2$ (початок експерименту)	Розраховане значення $\chi_{емпір.}^2$ (завершення експерименту)	$\chi_{крит.}^2$ за рівнями значущості	
			0,01	0,05
Усвідомлення цінності здоров'я як засобу і мети особистісного розвитку	0,024	49,056	11,345	7,815
Усвідомлення пріоритетної залежності здоров'я від способу життя	1,419	46,850		
Значущість дисципліни «Фізичне виховання»	0,353	65,145		
Пізнавальна активність в освітньому процесі з фізичного виховання	0,018	62,460		
Значущість самопізнання у сфері фізичної культури і спорту	1,058	40,536		
Необхідність фізкультурно-спортивної діяльності	0,024	49,056		

formation of valeological competence in the conditions of globalization and integration processes // Personally-professional development of future specialists of socio-occupational professions in the conditions of transformation of society / Monografia - Vinnytsia: TOV "Nilan-LTD", 2018. - pp. 261-273.

6. Ovcharuk V.V. Scientific analysis of the problem of creating a health-saving environment of higher education / Naukovy'j chasopys nacz. ped. universitetu im. M. P. Dragomanova. - Seriya 15. - Ky'viv : NPU im. M. P. Dragomanova, 2018. - Vy'p. 10 (104) 18. -pp. 65-71.

7. Ovcharuk V.V. Analysis of the attitude of VNTU students towards a healthy lifestyle and physical education / Physical culture, sports and health of the nation / collection of scientific works- Vipusk 17. - Vinnytsia VDPU 2014 -pp. 230-235.

8. Ovcharuk V.V. The usage of modeling methods in the training process of proficient sportsmen-athletes // Physical culture, sports and health of the nation / collection of scientific works - Vipusk 12. - Tom 2 - Vinnytsia VDPU 2011 - pp. 191-196.

9. Ovcharuk V.V. The ratio of students of technical higher education to a healthy lifestyle/ Zbi'r raport'w naukowych "Aktualne naukowe badania. Od teorii do praktyki". - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. "Diamond trading tour", 2014. - 88 str. - S. 8-13.

10. Ovcharuk V.V. Features of motor

preparedness of students of faculty power engineering and electromechanics VNTU/ V. V. Ovcharuk, V. G. Ovcharuk // Scientific journal "Molodiy vcheniy" - 2015, №7 - pp. 63-66.

11. Ovcharuk V.V. Formation of health respecting competence of students of higher technical educational establishments / Gumanitarniy visnik DVNZ "Pereyaslav-Khmelnitskogo der. ped. Universitetu im. G. Skovorody": Collection of scientific works. - Pereyaslav-Khmelnitsky, 2012 -Vipusk 27. -pp. 187-191.

12. Pryhod'ko V. V. Creative Valeology: the concept and pedagogical technology of forming students of technical and humanitarian specialties as building own health: Navch. Posib. / V. V. Pryhod'ko, V. P. Kuzmins'kiy. - D.: Dnipropetr. nac. gimich. un-t., 2004. - 230 p.

13. Raevskiy R. T. The use of computer technology in the physical education of university students / R. T. Raevskiy, O. G. Kaliberda // Means and methods of preserving and restoring students' health: tez. dokl. resp megvuz. nauch.-prakt. konf. - K.: KGU., 1991. - pp. 38-39.

14. Saluk I. The level of physical health of students of a technical higher educational establishment / I. Saluk // Problems of activation of recreational and health activities of the population: materials IV Vseukr.nauk.-prakt. konf. - L.: LDIFK., 2004. - pp. 123-125.

15. Sevryuk M. P. Involvement of

students of technical higher education in physical education and sports in order to form a healthy lifestyle / M. P. Sevryuk, A. T. Tsipovyaz, T. I. Loshitskaya [and others] // Pedagogy, psychology and med.-biol. prob. fiz. viovannya i sports - 2005, №21. - pp. 73-80.

16. Selezinka M. I. Formation of physical culture and valeological beliefs of students of technical higher education for the purpose of preservation and strengthening of health / M. I. Selezinka, V. M. Uliz'ko, I. I. Faychak // Problemy osvitu: nauk.-metod. zb. - K.: In-t innovaciynich tehnologiy i zmistu osvitu, 2006-Vipusk 48. - pp. 57-61.

17. Smolyakova I. D. Formation of a healthy lifestyle of students in the system of physical education of a higher technical educational institution [text]: author's abstract. dis .cand. ped. nauk: 13.00.02 / I. D. Smolyakova - Kyiv, 2010, -21 p.

18. Filinkov V.I., Raevskiy R. T. P r o f e s s i o n a l - a p p l i e d psychophysiological and psychophysical training of students in engineering specialties: navch. pos. for the institutes of higher education / V.I. Filinkov, R. T. Raevskiy - Kramatorsk, 2010.

19. Halayji S. V. Professional-applied physical training of students in energy specialties: diss. kand. fiz. viov.: 24.00.02 / S. V. Halayji -L., 2006, -253 p.